

Політична глобалістика

Політична глобалістика: поняття і структура

У наш час політологія все більше звертає увагу на актуальні, надзвичайно важливі питання сучасного світового розвитку. До них слід в першу чергу віднести глобальні проблеми, які зачіпають життєві інтереси всього людства. ВОНИ створюють серйозні труднощі для досягнення світовою спільнотою сприятливого майбутнього, а також загрожують загибеллю цивілізації, якщо не буде знайдено їх конструктивне рішення. Дані проблеми вимагають для їх подолання колективних, узгоджених зусиль всіх країн і народів.

Безпосередньо термін "глобальні проблеми" в його справжньому значенні став вживатися відносно недавно, у другій половині 1960-х рр. У той час учені різних країн, стурбовані загостренням багатьох складних і взаємозалежних негативних явищ планетарного масштабу в життєдіяльності всього людства, звернулися до їх цілеспрямованому спеціальному дослідженню і теоретичному осмисленню. У досить короткий термін сформувалася нова система наукових знань про життєво важливі загальнолюдських утрудненнях, що отримала назву - глобалістика.

Роботи вчених глобалістів в чому сприяли виникненню величезного інтересу до загальнолюдських проблем в усьому світі, поклали початок процесу усвідомлення того, що від їхнього рішення залежить майбутнє всіх жителів нашої планети - і нині живуть, і прийдешніх поколінь. Глобальні проблеми виявилися також у центрі уваги державних і політичних діячів, широкої громадськості. До обговорення цих кардинальних питань сучасності та пошуку шляхів їх вирішення звернулися ООН та її спеціалізовані установи. Виявили інтерес до планетарних проблем і уряди багатьох держав. Вони заохочують у своїх країнах різні дослідження у зазначеній галузі. Важливу роль у розвитку сучасної глобалістики відіграє вивчення питань, що мають політологічний характер або пов'язаних з політичною сферою. У 1990-і рр. в рамках розглянутої нами галузі знань сформувався новий напрям, що отримало назву політична глобалістика. Однак процес становлення цього напрямку на практиці протікав вельми нерівномірно і суперечливо.

Автори перших глобальних проектів Дж. Форрестер, Д. Медоуз та інші на початку відмовилися від цілеспрямованого пізнання політичної сторони планетарної проблематики. І все ж відображення цього аспекту виявило себе в даних дослідженнях у вигляді орієнтованості на досягнення певних політичних цілей, при висуненні програм і стратегій виживання людства, явно зачіпають область політики, і т.д.

У ході подальшої еволюції глобалістики стався поступовий поворот до питань політичної природи. Він полягав, по-перше, у визнанні ролі і значення політичних чинників у вирішенні глобальних проблем. По-друге, в розумінні необхідності висунення нових політологічних концепцій, що сприяють стабілізації світового розвитку та забезпечення виживання людства. По-третє, проекти подолання всесвітніх утруднень стали розроблятися як з урахуванням ймовірних змін світового політичного порядку, так і на основі аналізу найважливіших процесів і явищ світової політики.

В даний час накопичений досвід вивчення планетарної проблематики і моделювання розвитку світової системи в умовах загострення загальнолюдських труднощів дозволяє зробити висновок тому, що кінцевому рахунку результати досліджень

подібного роду істотно збіднюється без розгляду політичних факторів і вивчення політичних аспектів.

З іншого боку, оригінальні роботи в галузі глобалістики самі роблять істотний вплив на політичне життя в різних країнах. Так, широко відомий першу доповідь Римського клубу "Межі зростання" викликав велику дискусію у світі з приводу характеру подальшого зростання людської цивілізації. У даній зв'язку американський політолог О. Тоффлер зазначив, що у Франції, Японії, Німеччині, Голландії та в інших державах питання про продовження або припинення росту привів до сильної політичної поляризації між брали участь у дебатах керівниками корпорацій і високопоставленими урядовцями, а також політичними лідерами .

В якості іншого прикладу можуть послужити отримали загальне визнання праці Інституту всесвітнього спостереження (США), серед яких особливою популярністю користуються щорічні доповіді "Стан світу". Кожен їх випуск являє собою подію, з приводу якого скликаються прес-конференції у Вашингтоні з присутністю представників дипломатичних представництв і місій, з широкою участю кореспондентів провідних засобів масової інформації.

Уважне ставлення представників практичної політики глобальні дослідження багато в чому пов'язане з нетрадиційним та інноваційним аналізом у цих роботах питань, що мають політичну природу. Серед них насамперед виділяються завдання найбільш загального, фундаментального характеру. Такими є:

- - Вивчення політичних причин та факторів виникнення й загострення планетарних проблем;
- - Пошук політичних шляхів подолання загальнолюдських утруднень;
- - Прогнозування політичного устрою прийдешнього світового співтовариства, яке зможе стабільно і стійко розвиватися, знаходячи адекватні відповіді як на вже відомі, так і на нові глобальні виклики.

Значний інтерес викликають і вузькоспеціалізовані дослідження. До них, зокрема, належать розробка та вивчення в контексті глобальної проблематики актуальних питань, пов'язаних з політикою, в областях екології, народонаселення, енергетики, транспорту, використання природних ресурсів, освоєння космосу і Світового океану і т.п. Існують також важливі наукові завдання, які можуть бути вирішені тільки спільними зусиллями політологів і глобалістів. Це насамперед такі питання, як:

- - Осмислення планетарних проблем в якості фактора світового політичного розвитку;
- - Аналіз глобалізації політичних процесів на міжнародній арені під впливом обострюючихся загальнолюдських труднощів і деякі інші завдання.

Таким чином, можна зробити висновок, що політична наука і глобалістика як система міждисциплінарних знань в наші дні мають багато точок дотику. Політологічні методики, категорії та концепції все ширше використовуються при вивченні планетарної проблематики, а результати глобалістських досліджень знаходять своє застосування при аналізі політичних процесів і явищ сучасного світу. Отже, вже сьогодні стало можливим цілком виразно говорити про виникнення в рамках політичної науки нового напрямку - політичної глобалістики.

У найзагальнішому вигляді в політичній глобалістиці можливо по предмету досліджень виділити три найбільш загальних, тісно пов'язаних один з одним напрямку.

Перший напрямок включає в себе вивчення політичних причин походження, сутності та проявів загальнолюдських проблем у світовій політиці. У цій області накопичений великий науковий матеріал, хоча існує і багато дискусійних питань. Наприклад, один з центральних серед них - які проблеми вважати справді всесвітніми?

Сьогодні вже можна сказати, що в сучасній глобалістиці виділений коло найбільш актуальних і значущих питань. Це питання, пов'язані з боротьбою з міжнародним тероризмом, збереженням довкілля, запобіганням світової ядерної війни, а також глобальні демографічна та продовольча, енергетична і сировинна проблеми, освоєння космосу і Світового океану, ліквідація економічної відсталості багатьох держав сучасного світу, позбавлення роду людського від небезпечних хвороб та ін.

Звичайно, глобальна проблематика - не замкнута система. З поглибленням наших знань про неї і зміною ситуації на планеті вона може поповнюватися і новими елементами.

Однак слід зазначити, що в деяких сучасних дослідженнях простежується тенденція не виправдано збільшувати кількість ключових утруднень людства. Так, в "Енциклопедії світових проблем і людського потенціалу" мова йде про 10 233 проблемах, які її творці розглядають як всесвітні. У зв'язку з цим не викликає подиву висловлене на сторінках авторитетного міжнародного політико-прогностичного журналу "Фьючерз" в одному з перших відгуків про зазначеній роботі подив: "Чи справді ці проблеми існують?".

У даній зв'язку цілком очевидно, що для вивчення глобальних проблем дуже важливо визначити їх критерії, які обмежували б всесвітню проблематику і дозволяли включати в неї істинно загальнолюдські питання. Згідно виявленим і узагальненим в єдину систему критеріям в якості глобальних сучасна наука розглядає проблеми, які:

- - В тій чи іншій мірі зачіпають життєві інтереси всього людства, всіх держав і народів, кожного окремого жителя нашої планети;
- - Виступають як об'єктивний фактор розвитку сучасної цивілізації, тобто, незважаючи на специфічні прояви в рамках окремих країн і регіонів, мають у кінцевому рахунку всесвітній характер;
- - Набувають надзвичайно гострий характер і загрожують не тільки позитивному розвитку людства, а й загибеллю цивілізації, якщо не будуть знайдені конструктивні шляхи їх подолання;
- - Вимагають для свого вирішення колективних зусиль усіх держав і народів, всього світового співтовариства;
- - Характеризуються планетарними масштабами прояви, великою гостротою, комплексністю і взаємозалежністю, динамізмом.

Другий напрямок політичної глобалістики складають дослідження, пов'язані з пошуком політичних шляхів вирішення глобальних проблем. Це надзвичайно актуальне завдання. Загроза, яка виходить від планетарних проблем самому існуванню всіх землян, зараз усвідомлюється дедалі більшим числом людей. Небезпека подальшого поглиблення загальнолюдських труднощів знаходиться в центрі уваги як науковців, так і політиків, діячів культури, представників широких кіл світової громадськості.

Поряд з подібного виду узагальнюючим підходом має місце і постійне прагнення при вивченні глобальної проблематики оперативно виділяти найбільш больові для поточного моменту точки, найбільш небезпечні тенденції у всесвітньому розвитку. Відомий американський письменник і вчений А. Азимов у зв'язку з цим зазначав: "Ми живемо в часи, коли перенаселеність, парниковий ефект, потоншення озонового

шару, забруднення навколишнього середовища, загибель лісів і живої природи, небезпеки, які виходять від накопичення ядерних озброєнь, загрожують нам руйнуванням цивілізації і корінним ослабленням самої життєздатності Землі".

Необхідність відвести від людства наближається небезпека стимулювала інтенсивні дослідження можливих рішень всесвітніх проблем. Деякі вчені акцентували увагу на подоланні окремих планетарних утруднень, інші ставили своїм завданням способи вирішення всього комплексу найважливіших питань планетарного масштабу.

Таким чином, у політичній глобалістиці виникло безліч проектів і сценаріїв, спрямованих на знаходження тих чи інших виходів з тупиків сучасної глобальної проблемної ситуації.

Фахівці, зайняті пошуками шляхів вирішення глобальних проблем, підкреслюють, що існуючі на сьогоднішній день політичні інститути стали в змозі чинити істотний вплив на сучасне і майбутнє світовий розвиток. Безсумнівно, цей розвиток повинен зазнати суттєвих політичних трансформацій для сприятливого вирішення основного комплексу глобальних проблем.

Центральними питаннями для досліджень подібного роду є такі, як передбачення майбутнього світопорядку та суспільно-політичного устрою, які повинні встановлюватися у міру дозволу фундаментальних планетарних проблем в ході реалізації пропонованих вченими-глобалістами політичних стратегій, спрямованих на забезпечення не тільки виживання людства, але і його поступального, сталого розвитку.

У цьому зв'язку перед глобалістикою постає завдання з прогнозування та проектування таких ймовірних змін. На її рішення орієнтоване третій напрямком політичної глобалістики. Воно умовно може бути названо футурологічним.

Багато політологів вважають, що загострення планетарних протиріч означає вступ світового співтовариства в новий, "перехідний", період своєї еволюції. Цей період вони визначають як "епоху критичної нестабільності", "вік невизначеності", "період екстремальних альтернатив", "десятиліття загального повороту" і т.п. Він повинен привести до змін в людському суспільстві, до основних орієнтирах його подальшого розвитку. Приміром, О. Джарін, ведучи мову про вплив глобальних проблем на еволюцію, приходять до висновку, що вже можливо "розрізнити в наш" вік невизначеності "початок нової ери, в якій на зміну нереалістичного пошуку політичних визначень прийде розуміння політичних меж цих детермінант".

У сучасній політичній науці також широко поширені думки, згідно з якими зміни у світовому розвитку, викликані суперечностями і проблемами планетарного характеру, призведуть до створення в майбутньому іншого суспільства, істотно яка від соціально-політичних систем наших днів. За багатьма своїми параметрами (політичним, соціальним, економічним, екологічним, аксіологічними та ін.) Це прийдешнє суспільство стане набагато більш пристосованим до безпрецедентних глобальним викликам, ніж сьогоднішнє суспільно-політичне структури.

При більш детальному розгляді порушеного питання про прогнозування світового суспільного розвитку в контексті загальнолюдських труднощів слід зазначити, що зараз як в політичній думці, так і в суспільній свідомості нерідко віддається перевагу аналізу насамперед одного боку глобальної проблематики - небезпеку, яку несе її невирішеність для майбутнього цивілізації. Дана сторона надзвичайно важлива, тому

що пов'язана з визначенням подальшої долі роду людського і перспектив всесвітньо-історичного процесу.

У той же час таке трактування часто викликає критику, яку, на нашу думку, також не слід залишати без уваги. Це пов'язано з тим, що мова в ній йде про виникнення певної тенденції до абсолютизації зазначеного властивості системи протиріч планетарного масштабу і прояву відомої одномірності в передбаченні політичного розвитку світового співтовариства. З даного приводу письменник С. Л. Залигін писав: "Сьогодні ідеал людства, на мій погляд, знизився, впав до примітивного стану, вираженого одним словом - " виживання ". Вживання - екологічне, економічне, політичне, духовне. В історії світового розвитку бути може ще ніколи не було такого приземленого ідеалу " .

У сучасній глобалістиці висунутий також цілий ряд футурологічних ідей і концепцій, які продовжують надавати помітний вплив на світову громадську думку, попереджаючи землян про можливу катастрофу планетарного масштабу як слідстві незадовільного рішення загальнолюдських проблем.

Таким чином, на підставі викладеного представляється можливим зробити висновок про те, що питання політичного розвитку є найважливішим предметом вивчення для всіх трьох основних напрямків сучасної політичної глобалістики.

В рамках першого напряму зусилля політологів і глобалістів додаються до того, щоб поставити діагноз глобальним болючим явищам у функціонуванні нинішньої цивілізації, а також визначити їх вплив на всесвітнє розвиток, включаючи і його політичну складову.

Друге із зазначених напрямків орієнтоване на пошуки ефективних політичних методів лікування небезпечних недуг людської спільноти, серед яких велике місце займають проекти політичних і соціальних реформ і перетворень.

Третє - найбільш загальний напрямок досліджень у галузі політичної глобалістики являє собою прогнозування можливих політичних результатів і наслідків можливого подальшого розвитку кризових процесів і явищ нашої цивілізації. Причому спектр оцінок тут вельми широкий: від пророцтв настання планетарної катастрофи і колапсу всієї світової системи до пророкувань зцілення людства від глобальних недуг і передбачень прийдешнього світового політичного порядку, вільного від кардинальних проблем нашого часу.

Фахівці в області політичної глобалістики виділяють серед глобальних проблем три основні групи.

Перша група включає проблеми, пов'язані зі сферою міжнародних відносин, і відображає властиві їй суперечності і об'єктивно необхідні перетворення. У рішенні фундаментальних всесвітніх завдань цього типу особливу важливість мають політичні передумови.

Другу групу складають глобальні проблеми, сфера виникнення й вияву яких пов'язана із взаємовідносинами особистості і суспільства. Ці проблеми безпосередньо стосуються перспектив людини і його майбутнього. Для цієї групи особливо важливі методи і способи, якими здійснюється соціальна політика.

До третьої групи відносять глобальні проблеми в галузі взаємодії людини і природи. Це проблеми незбалансованості потреб життєдіяльності людей і можливостей навколишнього середовища. Для вирішення даних питань всесвітнього масштабу

поряд з політичними вельми велике значення набувають і науково-технічні передумови.

При вивченні зазначених груп проблем доцільно для кожної з них більш детально розглянути найбільш важливі і типові глобальні проблеми, акцентуючи увагу на їх політичних аспектах.

У першу групу загальнолюдських проблем входить насамперед проблема збереження миру і запобігання війн і збройних конфліктів. Досягнення без'ядерного, ненасильницького світу актуальна і важке завдання. Знайти її рішення можливе тільки спільними зусиллями всіх держав і народів, всіх людей планети. Такий підхід вимагає вироблення принципово нової психології і ціннісних установок, розуміння кожною людиною своєї відповідальності за долі життя на Землі.

Друга група глобальних проблем - це проблеми, пов'язані з суспільним розвитком, що зачіпають в першу чергу самої людини як біосоціальна істота. Дані проблеми вимагають для свого вирішення такої багатопланової роботи всього людства, як боротьба з голодом і недоїданням, негативними наслідками науково-технічного прогресу, вирішення нагальних питань охорони здоров'я, освіти, захист від "забруднень" духовного середовища людства.

Серед вказаних фундаментальних питань нашого часу найбільшу увагу міжнародних наукових та громадських кіл привертає проблема демографічного вибуху, або прискореного зростання народонаселення планети.

Стався він у дійсності або це всього лише перебільшення?

Вчені, спираючись на конкретні факти, переконливо доводять, що "демографічний вибух" - це не літературна гіпербола, запущена в оборот засобами масової інформації в гонитві за сенсаційним заголовком, а реальне явище в розвитку сучасного людства. Даний висновок можна проілюструвати наступними відомостями: людству знадобилося 130 років (з 1800 по 1930 рр.), Щоб збільшити свою чисельність з 1 до 2 млрд людей і всього 45 років для подальшого подвоєння. Всього за 12 років (з 1975 по 1987 рр.) Населення Землі зросло на 1 млрд осіб.

11 липня 1987 згідно з рішенням ООН світовою спільнотою був відзначений день народження п'ятимільярдного людини. Різні заходи, присвячені цій події, побачили по телебаченню жителі більше 80 країн. Однак поява шестимільярдного жителя планети Земля на рубежі XX і XXI ст. вже не викликало такої ейфорії. Більш того, в процесі росту числа жителів нашої планети є два тривожних обставини.

По-перше, більше 97% зростання населення припадає на шари з самим низькими доходами і рівнем добробуту (і в Європі, і в США приріст населення забезпечують саме іммігранти). По-друге, це населення все більше концентрується в містах. Нестримний зростання міст придбав останнім бреше вибуховий характер. Якщо в 1950 р 2/3 населення світу становили сільські жителі, то до 2025, За прогнозами, 2/3 населення світу будуть жити в містах. У листопаді 2008 р, вперше в історії, городян стало більше, ніж сільських жителів. У містах зараз проживають 3300000000 чоловік. До 2030 р це число обіцяє подвоїтися.

Виникає питання: як в наші дні бурхливе зростання народонаселення планети позначається на становищі людини в сучасному світі?

Насамперед, він веде до посилення несприятливих тенденцій у формуванні демографічної структури світу. Так, наприклад, людство дуже швидко старіє. Чисельність людей похилого віку збільшується на Землі з небувалою швидкістю. Сьогодні в кожній з більш ніж 30 країн налічується понад 2 млн жителів у віці, що перевищує 65 років, який прийнятий вченими за початок старості. У всьому світі число людей у віці 65 років збільшується щорічно на 2,4%, тобто набагато швидше, ніж відбувається зростання населення в цілому.

Це веде до поступового підвищення середнього віку жителя планети. Число людей, що переступили поріг свого 60-річчя, в усьому світі в 1985 р становило 290 млн чоловік, а в 2000 р вже 410 млн. Тому наш світ сьогодні називають старіючим.

Для деяких країн значне збільшення числа літніх людей буде становити серйозну проблему вже в наступному столітті.

Приміром, якщо проведена Китаєм програма зниження рівня народжуваності увінчається успіхом, то це може призвести до того, що в середині наступного століття 40% населення країни матиме вік понад 65 років.

У Росії ця проблема посилюється деякими додатковими обставинами. Так, поданим Міністерства економічного розвитку і торгівлі РФ в 2005 р в країні було 72 млн чоловік економічно активного населення або 51% від загальної чисельності росіян. При цьому природний спад населення в Росії - 6,5 осіб на 1000, що у багато разів більше ніж у країнах Європейського Союзу (0,1 / 0,7 на 1000 осіб). При середній тривалості життя чоловіків (58,5 року) в Росії займає 134-е місце в світі. Всі ці факти говорять про гостроту для нашої країни не стільки проблеми старіння, скільки проблеми депопуляції.

Старіння населення в будь-якій країні, безсумнівно, ставить непрості завдання в галузі соціальної політики. Гострий характер для багатьох держав носять питання застійної безробіття та працевлаштування, особливо літніх людей, проблеми перекваліфікації тих людей, чиї професії застаріли і т.д.

Опис "демографічного вибуху" було б неповним без урахування того факту, що він відбувається далеко не у всіх регіонах світу. Ареною цього процесу виступають насамперед бідні країни Азії, Африки та Латинської Америки. На них припадає понад 4/5 приросту народонаселення земної кулі.

Третя група глобальних проблем - проблеми типу "суспільство - природа". Тут слід звернути увагу на такі планетарні проблеми, як екологічна, кліматична, сировинна, енергетична, продовольча та ін. Найбільш життєво важливою як серед питань даного типу, так і серед всіх глобальних проблем є екологічна проблема. Багато вчених і фахівці вважають, що в наш час екологічна небезпека представляє найбільшу загрозу для існування людства.

Довгий час в господарській діяльності людини переважала тенденція якомога більше взяти від природи. Вважалося, що вона володіє великими можливостями самоочищення. Але в міру зростання промислового виробництва, збільшення його відходів, порушення цілісності та взаємозв'язків при рідного середовища виникла реальна небезпека для її природного стану. Це пов'язано з забрудненням повітряного і водного басейнів, виснаженням природних ресурсів, вимиранням багатьох видів рослин і тварин, збіднінням біологічних ресурсів в цілому, скороченням невідновлюваного енергетичного потенціалу (вугілля, нафти, газу) і т.д. При цьому ускладнення в одних екологічних процесах викликають труднощі в протіканні ін.

Відомий французький вчений Ж.-И. Кусто в даній зв'язку зауважив наступне: "Перш природа загрожувала людині, а тепер людина загрожує природі".

За деякими підрахунками, інтенсивність і масштаби впливу на біосферу планети в середині 1990-х рр. (населення Землі 5500000000 чоловік) вище, ніж у взятого для порівняння примітивного суспільства кам'яного віку з чисельністю, що перевищує 50 млрд чоловік. У новий час розвиток промисловості у всесвітньому масштабі призвело до того, що збиток, що наноситься людиною навколишньому середовищі, став набувати вже не локальний, а глобальний характер. В цей же час колосально зросли засоби впливу людей на природу, а масштаби їх господарської діяльності на планеті стали величезними. Вперше в історії діяльність людства стала що з геологічними та іншими планетарними процесами. Видатний радянський вчений і мислитель, основоположник учення про біосферу В. І. Вернадський зробив висновок про те, що в ХХ ст. "вперше людина стає найбільшою геологічною силою".

Сучасні люди вільно чи мимоволі змушені в ході своєї багатогранної діяльності змінювати зміст різних речовин у навколишньому їхньому середовищі. Але такі зміни аж ніяк не завжди виявляються безболісними для природи.

Вплив людини на природу істотно змінює і зовнішній вигляд планети. Зокрема, наслідком такого впливу стала поява до останньої чверті ХХ в. понад 9 млн кв. км пустель. Крім того, 30 млн кв. км (майже 1/5 всієї площі суші) знаходиться під загрозою опустелювання. Ця небезпека загрожує понад 100 державам світу.

За минулу 500 років людство знищило 2/3 всіх лісів на планеті. Однак цей процес продовжується і в наш час. Наприклад, до середини 1980-х рр. знищили понад 7 млн га лісу в 15 країнах Західної та Східної Європи.

Останнім часом особливу тривогу у багатьох учених викликає перспектива глобального потепління клімату Землі, що пов'язується з так званим парниковим ефектом.

Зміна клімату - це в повному розумінні слова трагедія для всього людського співтовариства. За даними деяких кліматологів, неконтрольований парниковий ефект міг би знищити цивілізацію протягом 500 років.

Слід все ж зазначити, що конкретні прогнози впливу зазначеного атмосферного явища на життєдіяльність всього людства сильно різняться між собою. Це певною мірою обумовлюється тим, що великий різнобій в оцінках параметрів протікання в майбутньому самого парникового ефекту, зокрема, у відповідях на наступні питання: наскільки швидко буде відбуватися накопичення газів, що викликають даний ефект, і як воно позначиться на потеплінні глобального клімату?

Навіть підвищення температури в планетарному масштабі на один градус - а таке кліматичне зміна може здійснитися, на думку ряду фахівців, до середини ХХІ ст. - Призведе до значної зміни атмосферної циркуляції і умов зволоження ґрунту. Наслідком цього стане сильний зсув зон, оптимальних для землеробства та інших видів господарської діяльності. Ці зміни, якщо вони все-таки відбудуться, торкнуться життєві інтереси мільярдів людей, викличуть масові міграції населення, породять переселення людей в зони без інфраструктури, що склалася і в підсумку виявляться причиною тяжких соціальних наслідків і політичних потрясінь.

Подальше загострення глобальних проблем може призвести, згідно з оцінками фахівців з політичної глобалістики, до широкого поширення у всьому світі таких

негативних явищ, як деградація навколишнього середовища, голод, деморалізація значної частини жителів планети, вимушена міграція населення, збільшення рівня дитячої смертності, безробіття, втрата життєвих надій і т.д. Все це сприятиме різкого погіршення політичного клімату у світовому співтоваристві. При реалізації на практиці подібного футурологічного сценарію подальше існування роду людського може опинитися під загрозою. Щоб цього не сталося, необхідна ефективна і збалансована екологічна, енергетична і сировинна політика в національному, регіональному та глобальному масштабах.

Для вирішення глобальних проблем світове співтовариство має виробити і провести в життя цілеспрямовану узгоджену політичну стратегію, в якій важливу роль відіграватимуть дії членів міжнародного співтовариства як на рівні світової, так і на рівні національної політики більшості держав світу.

Для вирішення планетарних проблем необхідні міцний мир, міжнародна стабільність, які можуть бути досягнуті в процесі політичного реформування сучасного світового співтовариства на справедливих, демократичних засадах.